

Ezen lapok minden héten négyezer, u. m. kedden, csütörtökön, pént. és vasárnap jelennek meg. Előfizetési ár félévire Buda-pesten házhöz-hordással 5 ft., borítékban 6 ft., postán borítékban 6 ft. ez. p. A hiroetmények minden apróbetűs hasábsoraért 5 (öt) ez. kr. fizetetik.

Vasárnap

526.

Januarius 17. 1847.

Előfizethetni helyben a kiadóhivatalban, hatvani utca Horváth-házban 483ik szám alatt földszint, és minden királyi postahivatalnál. — Az austria i birodalomban a külföldre menendő példányokat csak a bécsi császári postahivatalnál rendelhetetnek meg.

BUDAPESTI HIRADÓ.

TARTALOM. Magyarország és Erdély. Udvari gyász. — Előleptetés. — IVdik Nyilt levél a B. P. Híradó szerkesztőségéhez. — Vámszövetség (IVdik cikk). Megyék: Közgyűlés Esztergomban. — Budapesti hírharang. Kímulatása a váci siketnémák intézete javára f. üli jul. 17étől dec. végéig befolyt adakozmányoknak. A usztia. Kúlföld. Spanyolország. Portugalia. Svéczia és Norvégia. Eszaka-amerika. Hivatalos és magánhírdetések.

MAGYARORSZAG és ERDELY.

UDVARI GYÁSZ. Istenben boldogult fenséges JÓZSEF Antal János, császári, magyar és csehországi királyi örökös herceg, ausztriai főherceg, Magyarország nádorispánja és királyi helytartójáért, melly előlegesen, minthogy ez iránt legfelsőbb határozat fog érkezni, — hétfőtől, folyó 1847ki január 18tól kezdve, 42 napon át, következő változtatással állapítatik meg:

14 nap, azaz folyó 1847ki január 18tól bezárólag 31ig fekete sima posztó, selyem zsinórral; futtaltott kard és sarkantyú.

Hölgyeknél: fekete selyemkelme és fekete fejdísz.

28 nap, azaz: folyó 1847ki február 11ől bezárólag 28ig fekete sima posztó, selyem zsinórral; fényes érczkard és sarkantyú.

Hölgyeknél: fekete selyemkelme, fehér fejdísz valódi ékszerrel.

A nmu magyar kir. udv. Kamara a felsőbányai k. bányahivatali és helyettes bányabírósi megírásait tollvivőre Danielis Antall központi segélydíjas foglalkozást alkalmazza.

(4dik NYILT LEVÉL a B. P. Híradó szerkesztőségéhez.) Dec. 16kán 1846. 2dik levelem végén ígértem, hogy az országgyűlés minden évbenti tartása szorgalmazásának nem czélszerűsége, a gravaminális tárgyaknak nem a pesti javaslathoz képest leendő kezelése és nem az utasításoknak megszüntetése, hanem a választási törvények átalakítása szükségéről fogok értekezni. Miért épen ezekről? Csak azért, mivel ezen három tárgy alkalmasint mulhatlanul előforduland az utasítások készítésénél minden megyében, 's ezek következtében a jövő országgyűlésen is. Szóljunk az elsőről.

Alkotmányos hazában az: hogy a törvényhozó test keltetlén sűrűbben vagy ritkábban gyűl össze, a nemzet életére és kifejlődésére legnagyobb befolyású. Már hogy a magyar nemzet közügyeiről csak minden három év lefolyta után

1) Megjegyezzük, mikint az érd. nyilt levelezőnek 3dik nyilt levele, melly a szerkesztőségnek azon jegyzeteire válaszol, miket az érintett nyilt levelező ur 2dik levelére tett volt, annak hosszabb idő múlva történt beküldése miatt, nem adatik — önnönmagának a szerzőnek megjegyzése szerint is. — S z e r k.

Irodalom és Tudomány.

AUFSCHLÜSSE ÜBER DIE LETZTEN EREIGNISSE IN POLEN. Nebst sechzehn authentischen Actenstücken. Mainz, bei Kirchheim, Schott und Thielmann. 1846. (Felvilágosítások a lengyelországi utolsó események iránt. Tizenhat hiteles okirattal stb.) (Folytatás.)

Az 1831diki triumvir már beszédének befejezéséből, hol az emigrációba visszatértegyetértésről, és a bizodalom ajándékozása 's elfogadásáról szól, látványos, hogy a számozott politikai hitfelekezetről, az aristokraták és demokraták egy év óta egy testté forrtak össze, vagy legalább kezdetek öszveforrni. 1843ban a demokraták igazgatósága azt mondotta, hogy ök egyedül képeznek legéletesit testet az emigrációban; 1844ben az aristokraták feje azt nyilatvánta, hogy az emigrációban több egységet reméltető változások történtek. Mikint és mennyire sikerült ez öszveolvadás, a rópirat irományáiból ki nem világosul. A hírlapok szerint a közleges lépésekkel a democraticus párt tette, mi valószínű is, és alkalmasint ama hadtudományterjesztési terv ajánlásával és együttműködésrel felhívással kezdődök. Elég azon, Czartoryski hg az 1844ki emléknapon csaknem választott király hangján szolt az egyesült számozottakkhoz. Beszede nemesak politikai hitének vallomása volt, hanem szózat egyszerűsége és utasítás egész Lengyelhon fiaihoz. Az álmokép ködfátyolán keresztül is kitünik, hogy a herceg monarchiát kíván, személyes jogegyenlőség mellett különféle lépészetekkel, uralkodó katolikus vallással, erős állandó hadsereggel 'sat.

A jövőd Lengyelhaza boldogságának rajzolata, csodás haladásának megjövődése, és a lélek mélyéből ömledező, 's bizonyára egész Lengyelországban szétterjesztett szónoklat képes lehetett sokakban felgerjeszteni a hiedelmét, hogy ök hivatnak a nemzetet a forradalom célja felé a herceg értelmében vezérelni, hogy ök „azon ritka oszlopok, melyeken a megszabadított nemzet első alapjai nyugoszni fognak.“ — A hercegi szónok azonban még tovább is megy, 's mintegy folytatásul a demokraták hadi tervének előadja, hogyan kell majd az egész nemzetnek egy szálig talpra kelnit, az idegenek szétszört seregeit foglyokká tenni, a tárakat elfoglalni és különféle viszontagságok közt is kitartani addig, míg az európai diplomata szót emelvén, a vérontásnak véget vetne, és a lengyelek már különben is világos függetlenségét is elismerné. A herceg később évekre teszi át a boldog pillanatot 's a gondviselésre bizza megfajtását annak, ki érendi azt el az élők közül.

intézkedhessék, ez, ugy hiszem, a mai időkben czélszerűtlen rendszernek olyannyira mindenki előtt feltűnik, mikint erről vitatkozni, ugy vélem, egészen fölösleges. Ennek érzete teremté elő kétségkívül több törvényhatóságban helyeslett azon indítványt, melly szerint a törvényhozó test, más alkotmányos országok példájára, minden évben összehívandó volna. Ezen indítványt czélszerűsége ellen már azonban talán inkább helyén leendő néhány észrevétel tenni. Hazánkban, hol alig multak el azon idők, melyekben az országgyűlésnek három év utáni rendes megtartását sem lehetett kivíni, egyszerűen a minden évbenti országgyűlésre átmenést sürgetni és megnyerni, oly sokaknak minő könnyűnek látszik! csak azért is, mivel másutt ugy van! Azonban jó volna megfontolni: hogy az egyszerre sokat elérni akarás helyett nem volna-e tanácsosabb kevesebbet sürgetni az elérés biztosabb reménye mellett? Más országokban az országgyűlést tartás az udvarnak az országban kívül nemlakása miatt nem járván oly nehézséggel, mint nálunk ellenkező esetben; továbbá, az ily kívánatok megtagadása a kormányynak nem annyira levén hatalmában másutt mint nálunk; ezen körülmények, mégis: a követeknek nem fizetése, a minden évben megtartásnak már megszokása, 's ennek oly időkben történt kivívása, midőn a kormány azon országokban gyengébb, a nemzet erősebb volt, mint nálunk mostanság; ezek mind oly körülmények, melyek a figyelemmel megfontolót azon gondolatra vezérhetik: hogy ha az országgyűlés évenkénti tartása sürgettelik, minden, a kívánt nagy újítás helyett, a régiben marad. Hát ha még a járhatlan utakat, a municipális rendszer lassúságát, melly szerint az országgyűlési költségek egy év alatt ritka megyében szedtetnek be, ritkábban hajtának végre az új törvények, az ország szegénységét, a sok fuvar és napidíjak fizetésének nem-bírását latra vetjük: gondolhatunk-e jó számítással évenkénti országgyűlésre? Véleményem szerint inkább kívánjunk minden két év eltelte után a harmadikban mulhatlanul összehívandó és hat hónapnál tovább semmi esetre nem tartandó országgyűléseket. Ezek kivívása több reménnyel keesegtet mind az udvarnál, mind a törvényhatóságoknál, mind végre az országgyűlésen a főrendek táblájánál, mellynek tagjai, miután már most a szállásbért fizetni tartoznak, nem lehetnek oly könnyen hajlandók a drága szállások minden évbenti fizetésére.

Az országgyűlésnek miképeni kezdésétől annak miképeni folytatása és befejezése is időkben függ. E nézetből, hiszem, kétfőre kell leginkább figyelni: 1) hogy eleinte oly tárgyak szőnyegre ne hozassanak, mellyek a kedélyek ingerlésére leginkább hatnak; és 2) hogy ne erőtesen egy vagy másik párt olyakat, miknek sikeréhez kevés remény van köve. Már szempontokból a pesti és zalai ellenzéki azon politika, melly szerint a horvátországi tartománygyűlésen megtagadott személyes szavazat és némelly törvényhatóságok köveinek ö felsége elibe nem engedett járulhatása miatti sérelmek vol-

2) Hát ha azaz is beérnök, hogy a minden 3 évben előke- rülő országgyűléseket jobban használjuk? Ez uton legtöbbre mehetünk. — S z e r k.

nának mindenek előtt vagy előlegesen tárgyalandók és orvoslandók, alig helyeselhetők. — Ezuttal többé nem azt kell fejtegetni: minő fontos sérelmek ezek vagy nem? mert a mai napig irántok minden törvényhatóság nyilatkozván, csak ezeket kell szemügyre venni azon észlelyes (klug) politikának, melly mindenütt nemesak azt tekinti: quid juris? hanem azt is: quid consilii? Ezen nyilatkozások legnagyobb részben pedig a mindenekelőtti felvétel és orvoslás-sürgetés mellett csakugyan nem harcolnak. Tehát kérdem: magára az ellenzékre nézve czélszerű volna-e ezen praeliminariák után a kitűzött ösvényen maradni? Nem igen nagy jóslói szellem kell a tagadó válaszhoz; mert három eset feltehető a mindenekelőtti szorgolás fogamatára nézve: 1) hogy ezen indítvány a törvényhatóságok eddigi nyilatkozatai szerint nagy kisebbségben marad, ekkor magát az ellenzék népszerűtlenné teszi mindjárt eleinte, 's utóbbra is semmit ki nem vihet; 2) dik esetben néhány szavazal-többséget nyerhetne, olyanokat, mellyek 1—3 hónap alatt átváltoznak, 's ekkor tetemes idővesztés után előáll az előbbi baj; vagy végre 3) nagy többséget nyerne, felmenne az izenet a felsőtáblához, és 2, 3 vagy 15 izenetek váltása után sem ingadozna az alsótáblai többség; de ezen esetben is a ne ultra-t ezen tárgy a felsőtáblán elérné, vagy a legvalószínűbb esetben ö felségéhez felmenne az e tárgybéli felírás, 's ekkor nagy ingerültség, idővesztés és az erőnek gyakorlatiabb, hasznosabb ügyektől elvonása után egy tagadó válasz, vagy az országgyűlés eloszlata eszközöletné. Kérdem: nem volna-e sokkal tanácsosabb mindenekelőtt a legnagyobb erőmégfeszítéssel oly bajak orvoslásán iparkodni, mellyek valóságát az egész haza elismerte, mellyek mindenkit anyagi tekintetben is érdekelvén a legnagyobb érdekel és rokon-szennvel összekapcsolvák, mint p. o., hogy többet ne említsék, a harminczadok, a só, a pénzbeli viszonyok; mellyek végre nem a mostani kormányfértaktól származván, eligazításukra és orvoslásukra a mostani kormányfértaknál nagyobb hajlandóságot gerjeszthet? Mert ha lehet legkisebb remény sérelmeink orvoslatahoz, az csak illyenmüeknél teljesedhetik; ha pedig egyszer ez sem sikerül, minő számítással várhatjuk amazok megszüntetését?

Midőn az 1839diki országgyűlésre tétettek előkészületek, némelly törvényhatóságok utasításba adák: eszközölnékövetek a törvénygyűlésen, hogy az előleges, a szólas- és személyes szabadság ellen elkövetett sérelmek felvétele és orvoslása előtt semmi más ügyek tárgyalásába ne avatkozzék a kk. és rrk táblája; én akkor ezen indítványt hasonló szempontból tekintetem, mint e mostani hasonló — ámbár az hasonlíthatlanul nagyobb tekintetű sérelmek körül forgott — 's helyette, midőn Vas megyében tárgyalás alá került, utasítá-

3) Ez nagy baj az ellenzékre, de a hazára nem oly nagy, hogy mialta aggódni kellene. Ha semmit sem vihet ki, azért még nem következik, hogy más sem viszen ki semmit; csak legyen többsége azoknak, kik jót kívinni akarnak, 's ezen többség legyen jó egyetértésben a kormányynal. — S z e r k.

4) A só- és pénzbeli viszonyok dolga felette fontos; de ezen kezdeni a működést talán czélszerű sem volna. — S z e r k.

Lengyelország. A kormány képviselője e kormánylatokban az általa kinevezett helytartó (Gouverneur). Mindenik kormánylat kerületekre oszlik a mostaniak határai szerint. Mindenik kerület feje egy a helytartó által a kormányynak megerősítés végett felterjesztett kerületi biztos. Mindenik kerület községre oszlik, a mostani felosztás szerint. Ezeknek előjárók a biztos és a helytartó által a kormányynak megerősítés végett feljelentendő bíró (woyt). 6) A rend fenntartása végett a forradalom elatt mindenik tartományban a helytartó két főfelügyelőt nevez ki, kiknek rendőri csapat adatik, 's kik vagy magok, vagy alattvalók által minden kerületet szakszaktalanul beutazzák, azon helységeket, mellyek a kormányynak még nem engedelmesskednek, meglátogatják 'sat. 7) Minden kormánylatban a helytartó egy öt tagból álló forradalmi ítélőszéket alakít, melly első bíróságilag itél, és ítéleteit a kormányynak megerősítés végett felterjeszti. Szükséges lenne tehát, hogy egy legfőbb itélőszék állíttassék fel, melly a kormányt legfelsőbb bíróságilag képviselne. . . 'sat. Ez utolsó kifejezésből kitetszik, hogy ez kormány még csak javaslat volt, és az öszseesküvés főnökeinek valamely zavaros fő által terjesztett elő. Zavarossága, ugy hiszszük, a fegalmazat mindenik sorából kitetszik. Meg csak néhány pontot ugyanazon irományból, hogy erről, valamint a javaslatnak vérszomjazó természetéről meggyőződünk:

„Első requisitio-rendszer. A forradalom ideje alatt az egész birodalom egy és közös birtok, a forradalmi kormány kezében. Minden adonemnek egy közvetlenül díjazott tisztnek szolgáltattnak; a fővezér és kormány requisitioi a mennyi- és minőség feljegyzése mellett a kerületi biztosnak adatnak, kik a tárakból mindent a hadi biztosoknak adnak által. Tehát a kerületi biztosok dolga, mindent, mi a háborúra, a várépítésre és a műhelyek számára szükséges, előteremtteni. Ennél fogva egyes magán-tulajdonosnak nem szabad juremükát a nemzeti ügytől megtagadni, mihelyt ez iránt nyugtatványt kap; a ki a főfelügyelő e rendszabályan nem engedelmesskedik, feljelenteni és legott a helytartó ítélőszéke elé állítani fog. . . A kerületi biztos vaikon engedelmesskedik a helytartónak. . . A helyhatóságok hivatalnokok és a bírák a kerületi biztosoknak vak engedelmességgel tartoznak. Majd minden vidéki helységek katonai dolgozó itézetekké alakíttatnak at, némellyek azonban hadi szerkezetet és közös vezért is nyernek.“ 'sat.

„Utasítás a kerületi tiszték számára. Mihelyest

sul azt indítványozom, mikint az érdeklött sérelmek előleges tárgyalás alá vétessenek ugyan, de addig, míg azokra orvosló leirat érkezik, a k. kir. előadások is tárgyalhatassanak, a munka eredménye azonban mindaddig fel nem küldessék, míg a kört kedvező válasz le nem érkezik. Ezen indítvány itthon egyhangulag elfogadtatott, az országgyűlésen pedig nevezetes többséget nyert az elhíresült vasi záradék elfogadásával. E részben tehát most sem vélekedhetem úgy, hogy a felhozott két sérelmeknek mindenekelőtti tárgyalása és orvoslása iránti indítvány jósikerű fogantatással járandó. Ha már azok felvétele az e részben oda utasított követek által előlegesen kívántatik is: véleményem szerint azoknak a kir. előadások előtti tárgyalását és orvoslását, ha ebbe a felső tábla bele nem egyezik, erőtetni épen nem kell, és ezélszerűbbnek látszik, azokat a k. kir. előadásokkal együtt tárgyalni, 's az ezekre teendő válaszfelírásba iktatni kívánni az e részbeni tanácskozásiok szüleményét).

Levelem utolsó tárgya: az utasításoknak nem eltörése, hanem inkább a választási rendszer megváltoztatása felől szólanom, 's nézetem e részben ezek: Az országgyűlési jó folyamatra nézve legalább a rkk táblájának tapasztalás szerint nem legfőbb kérdés az: ha adatnak-e utasítások vagy sem? sőt még az sem: vajjon minők adatnak? hanem az: minők követek küldetnek? ez pedig tagadhatlanul a választások rendszerétől függ. Tegyük hozzá: mikint már itt az ideje, hogy a választási rendszerrel egyetemben a tanácskozási rendszer is átalakítsassék? Hajdan az országgyűlési tanácskozási és a választási jogok is személyesek valának, utóbb törvény által a rendszer változván, csak a választókövetek élhettek az országgyűlésre-mehetés jogával, de a törvényhatóságoknál tanácskozási utasítás-adásban a személyes befolyhatóság joga de jure fennmaradt, de facto azonban, tudjuk, mikint a deákos időkben csak kevesen éltek és élhettek ezen közös joggal; a bekövetkezett magyar világban többen, míg végre az elhíresített korteskedés mirigye a tanácskozási teremekbe berontott, az utasítás-adásoknál különösen; minők következzék? tudjuk. Sokak előtt oly rosz következzék látszott ezen mostani szokás: hogy ők csak akint vélték segíthetni az ügyön, ha az utasítás-adási jog eltöröltetik, 's ime mi a magyar hazára mindig üdvösnök, szükségesnek találtatott, a mit más országokban legújában majdnem mindenütt behozni akarnak, azt nálunk mint fenállót akarják eltörölni! A küldöknök megítálni, hogy ne küldhessék küldötteiket mint akaratuk tolmácsait; minők vizsás felfogás! Nem szünik-e meg ezáltal a nemzetnek a törvényhozásai tetleges befolyása? — En hiszem: mikint a részletes utasítások adása előbbutóbb a divatból ki fog menni, — ezt most sem köteles tenni, ha jónak nem látja, egyik törvényhatóság is, és mindenik már nem is teszi, — de az utasítási jogot törvény által eltörölni és az azzal-éltetést mikor szükségesnek látszanék, előre megszüntetni akarni, ez oly valami, mi hatásunkon túl vag. Ha valamikor nem jó lenne utasítást adnunk: ne adjunk, de hogy akkor is, ha ezt jónak látunk, mikor akarnók, mégis magunk előre megkötése által ezt ne tehessük, csak olyan tett, mint azon utasó, kinek alkalmatlan lévén a kerék-kötés a kis dombon, előre megfogadja,

*) Ez az ismeretes régi junctim volna. Amde meg az is kérdés: vajjon azon horvát baj és küldöttségi be nem hocsátatás dolga el fog-e sérelmeknek ismertetni? Nagy tárgyak fognak a diéta előtt feküdni. Az idő drága — a törvényhozó test részei közti jó egyetértés megzavarását elkerülni legfőbb. — Szerk.

a kerületi biztos ez utasítást megkapja, minden hivatali befűlt a kerületben, akár maga, akár egyetértve (az utasítást áthozandó) követel. E hivatalok: 1) A biztos helyettese és egyszersmind utódja; 2) a községi bírák; 3) három katonatiszt minden kerületben. Ez utóbbiakkal a biztos nyomban tanácskozik a kerületben találtatott őrségek megsemmisítése iránt, mi mellett meg kell fontolniok, hogy ez csak esel és szicíliai vécsernye által leend elérhető. Minel fogva tekintet nélkül az alább közlendő, és csak az őrségek legnagyobb részének megsemmisítése után véghez viendő hadi tervre, a biztos és a hozzá legközelebb leendő katonatiszt a gyakorlati eszközöket fogják kidolgozni, miképen legyen az ösves (forradalmi) hadi erő, a kaszasok és a kerületbe befogadott csapatok ösvejövelele egy napon és órában eszközölendő. Ezen lépésben a szövetségesek által gyorsabban meghódított és kevesebb (idegen) katonasággal terhelt kerület biztosra segítésegre köteles neppel és személyekkel menni, a lassabban meghódított és terhelt kerületnek. Ha valamely erős ellenséges őrség megrohanása vetetik ezélsba, akkor minden vidékek kötelesek, nem tekintve a kerületi felosztásokat, és csak a meglévő eszközöket és a dolog mikint állását fontolva meg, azon hely szövetségesek segítségére. A szövetségesek kiindulását úgy kell kiszámítani, hogy azok a megszállandó pont közelebb azon egy éjjeli perczben gyűljenek ösve. Ezen ösvejövelele szekerek használhatók, és ezen választékos csapat elen a kerület valamennyi tisztjei álljanak közös vezér alatt. Ezen választékos csapat, egyetértve az ellenség által megszállott helyen lévő szövetségesekkel, bizonyos órában fog azon helybe, a kerület községeiből segítségére jövedő legénységgel együtt berontani. Természetes, hogy ezen egész első mozgalmat előszabni nem lehet, és hogy ez csupán és egyedül a biztos és a helybeli tisztek elrendezésétől függend. Kik is csak arra figyelmeztetnek, hogy ennek szicíliai vécsernyének, meglesésnek kell lenni, mi mellett szükséges, hogy a szövetségesek közt tökéletes engedelmesség és egyetértés urallodjék. Mintán ez improvisatio az egész birodalom területén megtörtént volna, a mozgalom illy fordulatot vesz: (következék a teendő elősorolása, midőn az idegen seregek illy módon már egész Lengyelországon megsemmisítve lesznek; melly errefel zagyváltól azonban megkíméljük az olvasót.)

(Folytatása következik)

sőt leköteli magát egész uton — bár annak milyensége előtte ismeretlen — kerekét meg nem kötni! a jövő kornak chezi jogát pedig előre elvenni akarni: ez olyan tett, mint az ősi javakat eltékozlóké, ez több mint megbocsátható. És miért akarjuk ezt? Azért, mivel mi megfontoltak a tanácskozási rendszert korteskedéssel, és ezen bajból nem tudunk kiszabadulni? Szabályozzuk azt, mi soha sem volt jó, sem nem lehet jó, és tartjuk meg azt, mi nemcsak jó, de elkerülhetetlen szükséges is viszonyink között. — Most mintán már a birtok- és hiatal-képesség kiknekinek törvény által megadatott, itt az ideje egy lépéssel ezen jó ösvényen tovább menve, a nemzeti kifejlődést örökre megállapítani, 's biztos lábra állítani; ellenben egy roszat örökre megszüntetni, azon roszat: melly minden előmenetelt gátol, 's ha az már némi részben történt is, annak nemcsak folyvásti ellensége, hanem a melly egyedül képes egy szabad nemzetet megfontani, melly legfőbb megfontója volt eddig is, és az leend ezután is, minden szabad alkotmányoknak; ez nem más, mint a választásoknál és köztanácskozásioknál uralkodó visszaélések.

A mint és mennyire biztosítva van valamely nemzetnek a választásokbai és közügyek fölötti tanácskozásiokbai befolyása, az mértéke alkotmánya értékének is. Ha hibás ezen rendszer, hibás az egész alkotmány! Minden jó, minden rosz, melly századok óta hazánkat érte, e rendszer jó vagy rosz oldaláról jött, nem a mint a törvénykönyvben szerepelt, hanem a mint az életben működött! A sors keze ez uton hozott ránk áldást, vagy ellenkezőleg csapásait ezen esatornán árasztá ránk; ez ama bámulatos barlang, mellyből a hazát termékenyítő virulatra varázsló patakok, folyamok áradtak szerte, vagy mindent feldúló árvek és perzselő lávák rontottak elő a hajdanban, áradoznak vagy dülnek a jelenben is, és fognak jótékonyan vagy pusztítólag hatni a jövőben is, még pedig jól megjegyezzük, mindig folyvást növekedő mértékben a jónak úgy mint a roszban! Minők intézkedések lennének azonban ez érdemben legézszerűbbek? erről nézetemet úgy hiszem alkalmasab leend — uysis hosszúra terjedt előadásaim főbbszakaszával — későbbben előadni. — Bertha Antal.

A VÁMSZÖVETSÉG*). (IV. cikk) Felismertük volna tehát már azok nézeteit, kik a közbenő vámvonal megszüntetése iránti indítványt egészen visszautasítják; jelenleg azok középő véleményeivel foglalkozandunk, kik azt hiszik, hogy a közbenő vámvonal részletes megszüntetése vagy módosításával elégedjünk meg. Hogy ezek nincsenek támasz nélkül, mintán az egyetemes megszüntetésnek eddigelő valóban legyőzhetlen, vagy legalább e cikk írója előtt legyőzhetlennek látszó akadályokkal kell megküzdnie, fájdalom, mi is állítottuk; igyekezni fogunk e szerint olly tisztellettársak társzkodással szólni, melly olly viaskodók irányában, kik jó alapon állanak, annyira helyén van.

Vannak e soron férfiak, kik így okoskodnak: „Legnagyobb baja a közbenő vámvonalnak az, hogy a vámok amibár magokbanyve esekélyek, de két különböző, magyar és német vámhelyen, kell fizetettüök, hogy az árubejelentéseket két különböző mérték szerint kell fogalmazni, hogy a szállítványokat két hivatalnál feltartóztatni, és árukat mindkettőnél lerakni, megvizsgálni, ismét begyűjölni 's fölírni szükséges. Vajjon nem lenne-e jó, ha Magyarország a többi örökös tartományokkal szerződést kötne, ha nekik a közbenő forgalom harminczad vámjait a jövedelem bizonyos mennyiségeért 's azon föltétel alatt engedné át, hogy a vámilletékek soha nagyobbítottatni, a fenálló vámszabaddal soha esorbítottatni nem fognak? Ez esetben a harminczadvámok pótlék-alakban az ausztriai vámokkalugyanazon mérték szerint, ugyanegy tisztek által 's egy időben amozokkal fogadnák beszedetni. A harminczadi vámok a külfölddeli forgalomnál mint eddig az országban szedelődnek be, ne hogy a kereskedésnek ránk nézve nem kedvező irány adassék. Jöveve tehát két hivatal helyett csak egyen kellene átmenünk, és csak egy vámtiszt kezelést kiállanunk. Sőt egy illy szerződést az országra nézve meg hasznosabbá is lehetne tenni. Kiakudhatnók ugyan, hogy ausztriai részről az illetek szinte fel ne emeltessenek, 's hogy a fenálló vámok némellykei megfelelőleg mérsékeltessek. A részünkre kikötendő mennyiségét azonfelül a brutto- és nem netto-jövedelemből szedetni igényelhetnők, mintán az ausztriai hivatalok 's ürtintezetek ama pótlékok (Zuschläge) beszedése által nem viselének több teher mint eddigelő, következőleg nem lehetne semmi ok, miért kelljen az igazgatási költségek egy részét Magyarországra felróni. Ezáltal történnék aztán, hogy az imént előadott intézkedés mellett nem csupán a közforgalom, hanem a magasabb nemzetgazdasági érdekek, 's Magyarország státuskinestára is nyerne; a harminczadvámoknál jelenleg gyümöletlenül foglalkozó nagyszámú tisztek és szolgák ugyanis a földművelés és műiparnak adatának vissza, 's az ő fenntartásukra szentelt tetemes költségek a státus számára takarítottának meg. Végre a két nagy nehézség, t. i. a kiváltságos földbirtok megadóztatása, valamint a dohánytermesztés és kereskedés feletti ellenőrség egészen megszüntetnők.”

Mi ezen fényes ajánlatok daczára sem vagyunk illy véleményben, 's az mennyiben hibás, meggyőzőleg reméljük kimutatni, de az ellenvelhető nehézségek némellyiket kötelesek vagyunk visszautasítani. Az igazság nem nyer azáltal, ha hamis okokkal lép elő. Olly szerződés, mint ama közbenőjárók indítványozzák, általában gondolható, 's nincs benne semmi, mi méltóságunkat vagy önállásunkat esonkítaná; mélyebben tekintve hasonló az ama kötéshez (convention), melly a német vámszövetségnek szolgál alapul. Ezen egyetemes részesei részben vagy egészen (ez utolsó eszt példánál a szász és anhalti hűségben, a schwarzburgi és reuzsi feje-

*) A Pester Zeitung után. — Szerk.

delemségeben 'stb. fordul elő), mondanak le azon vámokról, miket határaikon beszedtek, 's ezért egy részét kappák azon vámoknak, mellyek más egyesületi státusok határain jönnek be. De elveinkkel sem ütközik össze; mert alapjában nem egyéb az, mint haszonbéri szerződés; a magyar korona haszonbérbe adná az ausztriai kormánynak a nem magyar tartományokkai közbenő forgalom harminczad-bevételeit ezen utolsó tartományok vámjövedelmének bizonyos mennyiségeért, és ha a király sz. István rend. 6. sz.; Ulászló 7. 2. sz.; 1630: 15. szerint a harminczadjövedelmet el nem zálogosíthatja és el nem adhatja, mégis szabadságában áll neki azokat bérbe adni, 's a törvényekben többször (1630: 15., 1715: 15.) van említés ezen jövedelmek föléről. Ezen haszonbérletekből Albert kir. rendelete 6d. szakaszánál fogva ki vannak ugyan az idegenek reszkelve; de az orsz. gyűlés hatalmában van honuk javára a királyt intézkedési jogának illetően megszorításától fölmenteni. Mi végre a kivételiséget illeti, nem tudjuk, vajjon ha a kormány egy részhez így szólna: lássatok, mennyit nyer ezáltal a kereskedés, a forgalom, 's a státus! a másikhoz pedig: csak ezáltal kerülhetni el az adómentesség megszüntetésének szükségét — nem találna-e ezen expediens kereszttüvelére többséget? De mi ezen rendszabály ellen nyilatkozunk épen azért, mivel csak expediens 's mert az országos adózás kiáltó egyenlőtlenségét továbbra is lehetővé teszi. Közünk és szomszédaink közt a sorompók azontul is megmaradnak, érdekeink elválnak, panasz és elkeseredésre mindig leend ok. Az a mit mi akarunk, hogy t. i. Ausztria hatalmas 's egyetértő legyen, hatalmas részeinek épsége, hiven megőrzött nemzetiségei 's alkotmányai által, egyesítve a szellemi 's anyagi szükségégek közösségében, a veszély 's történelmi rendeltetés egyenlőségében, az örökös uralkodó ház és atyáink szent vallása iránti szeretetben, az amaz eszköz által nem fog eltérni. Egy kis részűzetés volna az a nemzeti nagy adósság fejében, és semmi egyéb!

Azért vonakodunk egy más középuttól is, melly más tekintetben kívánatinknak inkább megfelelne, hogy t. i. Magyarország a közbenő forgalom harminczadvámjait az eddigelő tehermentes földbirtok megadóztatásáért szüntesse meg; Ausztria e által képs leend a nyertermékeinkre vetett ki-egyenlítővámot megszüntetni, iparcikkaink iránt, mellyek különben sem tetemesek, annál inkább lehet engedékeny, 's így csak a dohány 's azon cikkeket maradának fen, mellyek ott már árultatásuk előtt a fogyasztási adó alá vetvék, millyenek a pálinka, sör és hus, mellyektől a nemmagyar tartományokbai kivételül a határokon vámot fizetni, vagy átszállítatásukat ama tartományokon ellenőrség alatt tartani kellene. (Vége köv.)

Megyék.

ESZTERGAM. Január 12kén kezdődött Esztergammegye évnegyed közgyűlése, melly tulajdonképp mult évről maradt el 's mintegy az év végén tartatni szokott jelentéses gyűlésnek tekinthető vala. Megnyitá ezt számos tag 's kivált köznemesség jelenlétében, kiknek élénkebb részvétét 's a fontos beligazgatási ügyekbeni felszólalását nem lehet örömmel nem tapasztalni. Elnökö első alispán Andrassy Mihály, ki midőn a beköszöntött új évből alkalmat véve, 's üdvözlővén a megyei rkket, a csak pár hó előtt kiközömlő útján nyert székét először elfoglalná, legszebben tanusítá, mennyire van hivatalos tiszte érzetűl áthalva; mennyire fogá fel municipális életbeni állásának fontosságát, 's mennyire érdemlé meg máris a polgártársai bizodalom-nyújtotta jutalmat; tanusítá pedig az által, hogy a mult tisztválasztás 's jelen első elnöki fellépése között lefolyt időt, a megye szellemi és anyagi állásának tökéletes ismeretsége fordítá, 's ennek hü rajzát terjeszté elnöki köszöntő beszédében a közönség elébe, mellyből örömmel meglepetve értették a k. k. és rkk, hogy megyejök állapota a vallásosság, népevelés, erőlesiség, nemzetiség, közbátorság 's egészségre, valamint a beligazgatásra, ugymint rabok, perek, közmunkák 's a behajtott adóra nézve olly kielégítő, millyent egy jól rendezett, a közjó iránt lelkesült tiszlikartól méltán várhat a törvény-szabta korlátok közt folytonosan haladó megye közönsége. Az alispáni jelentésnek vége, a fenyegető inség 's szegényebb jobbágyaink sorsára nézve is tökéletesen megnyugtató a rendelkezés e részbeni aggodalmát, mert azon magasztos és méltán feldicsérhető tetteket fejezi fel, mellyek valamint egy részről megének áldott főpapja herczeg-prímásunknak már is kivált hervadhatlan érdemkoszorujában mint megannyi virágok tűndölőlni fognak, ugy más részről a jótékonyaságról ismert esztergomi káptalan 's annak egyes tagjainak tűndöklő díszére valnak. — Az alispáni jelentés, némelly felhozott hiányok legezlszerűbb elhárítása iránt hozott határozatok közbén tudomásul vétetett, 's az erélyes elnökünk ebéli fáradságos eljárása köz 's méltó elismerés mellett, a jegyzőnyelvébe — illyféle jelentések mintájául — iktatlatni rendeltetett. — A többi előfordult tárgyak közül, mellyek annál élénkebb vitára adának alkalmat, minél inkább Esztergommegye rendei beldolgal legjobban 's legezlszerűbb elrendezésére 's adozók súlyos terhei könnyítésére ernyedetlen buzgalommal törekvesznek, 's törvényes hiatalásunknak dicsőségét, ebben inkább, mint a polemika, 's a politikus kórság sik mezején hazánkban fel-tűnő kakas-vindalok, 's löporos detonatciókban keresik; — fontosabbak valának: B. J. táblabíró indítványa, egy Köhdigarmaton meghalt, 's a helységek előjárója által, hideg, éhség és betegség daczára irgalmatlanul, uti-level hiányában schub-on tovább küldött vándorlegény tárgyában, mellynek következtében az illető bíró megdorgáltatni, 's a helységek előjárói oda utasítottatni rendeltettek, hogy az illy egyéneket kenyér-adagokkal lássák el, 's különös esetekben jelentést tegyenek. A husnak árszabása, melly Ps. megszárosnak hosszas, humoros, szép oratója — pro domo sua — daczára, 's melly főleg azért vala olly feltűnő, hogy ön-

maga korhol szággyülesile hus árát két fölemeltetett, gását gálló ennek tárgya dítvány közt meg is határta, mint ha liba lévén a kijátszásával kerét, ohajtó jegyzői fizetése iránt adózkodandó váltatelmében vég annak 4dik § megrovatása, szonbérlettel gyobb vitára idézett törvény kiterjedtetnek, néhai felszólítása k ajánlását, az közé teljes k gyeztették, 's mogymegyénda 's alsó F törvénynek f sának sürg miszerint a országgyűlés zatokhoz tov vévén Somog ez színte olly megre rdei egész Erdély kellőleg utasí is — a jelen elérésére mű alkanckellár tunk. — E k keblünkét mé kit az emberi tott volna mi töjt, nemze halál f. hó t mellyet el Esz ben érzik Ege a hazának t percz alatt e képesek letté telenségében súlyos lever molyabb elm a földi, emb nyaszedtetten ülésére csak kat — a dic pére küldök de kifejezni vendő nemz adata, ezen

BUDAPEST.

sok történelmi elő a kívánt magyarok, I akkor ipark rongalják a nak kellene rendkívül me ga is gyéríté retes, hogy tőrekszik a embert esat sém kísérelt nem bírók E. Ez utóbbi jó lédek kizárá valamennyi maradtak vagy dolgoz ltitatni, va őket előlege mazás eseté tézet czélsz a cselekedé többá tette, — Mult c kan, két bérkocsiba csupán sét rencsületl nak; a bér lakib ember egész alzá ságos loass a patkány városerdős megböcsáté ünököt ütö sen, hogy

vámok-
kapják
határain
ppjában
korona
magyar
vételeit
mennyi-
zóló 7. 2.
nem zá-
iban áll
(1630:
érlőiről.
szaszánál
z orsz.-
ézkedési
re a ki-
ány egy
keres-
csak ez-
szük-
vitelére
képén
szós ki-
ztünk és
nak, ér-
eend ok.
s egyet-
öt nem-
s anyagi
delletés
nk szent
nem fog
adósság

más te-
i. Ma-
z eddig-
sse meg;
retett ki-
mellyek
bedékeny,
n, mely-
á vetvők
magyar
i, vagy
tt tartani

amgye
vről ma-
elentéses
g's kivált
élet's a
ete öröm-
y Mihály,
üdvözöl-
om utján
nyire fogá
mennyire
otta jutal-
lasztás's
gye szel-
orditá, 's
on a kö-
lék a kk.
épnevelés,
valamint
k's a be-
rendezett,
törvény-
özsége.
egényebb
latá a ren-
os és mé-
amint egy
knak már
zannyi vi-
konyságá-
túnak tün-
melly fel-
tt határo-
künk ebeli
a jegyző-
ni rendel-
lyek annál
sztergom-
erűbb el-
ésére er-
nyes hi-
polemiá-
kban fel-
eresik; —
gy Köhid-
al, hideg,
lél hiányá-
an, mely-
's a hely-
gy az illy
esetekben
s. mézjá-
domo sua
hogya ün-

magá korholá a czéhek egyedúrását, 's ezek eltörlését or-
szággyűlésileg sürgettetni kíváná, addig azonban mégis a
hus árát két krajczárral fel emelteni kéré — egy krajczárral
föl emeltetett, 's így 14 kr. határozatott; a mészárosok kihá-
gásait gátló választmányi javaslat egészben elfogadtatott, 's
ennek tárgyalása közben a borjúhús árszabása ránt tet in-
ditvány közlekedést gerjesztett, 's ennek ára nyomban
meg is határozatott. — Egyébkint itt Esztergomban szint-
ugy, mint hazánk majd minden megyéjében legnagyobb ga-
liba lévén a mészárosok mesterséges csalásai, és fortélyos
kijátszáival ez újabb rendelkezéseknek legüdvösebb sí-
kerét, ohajtom ugyan, de hinni nem merem. A községek
jegyzői fizetésük megjobbítása 's ingatag állapotuk szilárdí-
tása iránt adandó javaslat az országgyűlési utasítással foglal-
kozandó választmányra bízott. Az 1844dik 9d. t. cz. ér-
telmében véghezvitt közmunkák összeírása, 's nevezetesen
annak 4dik §. a majorsági földeken letelepült nemeselemek
megrovatása, mely alól a káptalani uradalom ügyésze a ha-
szonbérletet törvényesen fölmentetteknek lenni állítá, na-
gyobb vitára adott alkalmat, míg végre a nagy többség az
idézett törvény világos értelmét, a haszonbérletre szintugy
kiterjedtetnek, végzésileg kimondá. Ő mlta az országbíró-
nak, néhai Horvát István könyrtára megszerzése iránt tett
felszólítása következtében, a szükséges pénztömeg meg-
ajánlását, az országgyűlési követeknek adandó utasítások
közé teljes készséggel 's minden ellenmondás nélkül felje-
gyeztettek, 's erről ő nmeltőségát tudósítani elhatárázák. So-
mogymegyének a részek visszakapcsolása, 's Doboka, Tor-
da 's alsó Fejér erdélyi megyéknek, a visszakapcsolási
törvénynek felfüggesztése, és egész Erdély visszaesatolá-
sának sürgetése iránt tett felszólításaira határozatott:
miszerint a rrdék a visszaesatolási törvény foganatosításának
országgyűlésileg történendő sürgetése iránt hozott határo-
zatokhoz tovább is ragaszkodnak, 's e szerint tudomásul
vévén Somogy megye levelét, a levelező erdélyi megyéknek
ez szinte olly hozzáadással megíratni rendeltetett, hogy a
megye rrdéi meleg kebellet osztják azon ohajtást, miszerint
egész Erdély kapcsolatnék Magyarországhoz; 's e részben
kellőleg utasítandják is követeiket — csak a levelező megyék
is — a jelenleg összeült országgyűlésökben, hasonló czél
elérésére működjenek. — Szögényi László ő méltóságának
alkanczellárára lett kineveztetéséhez üdvözlő felirást határoz-
tunk. — E közben rögtön félbeszakasztá tanácskozást azon
keblünk melly gyászba borító tudósítás, hogy azon, férfiu,
kit az emberi halandóság viszon'tagságától felmentetnek ohaj-
tott volna mind, ki magyarnak nevezi magát: hazánk nem-
tőjét, nemzetünk atyját fenséges nádorunkat a kérlethetlen
halál f. hó 13ának reggeli óráiban azon életből kiragadá,
mellyet ő egészen e honnak szentelt vala. — Sokkal mélyeb-
ben érzik Esztergammegye rrdéi ezen nagy veszteség felett
a hazának fájdalmát; sokkal jobban sújtá őket a néhány
percz alatt ezrek és milliók sziveit leverő gyászvir, semhogy
képesek lettek volna azt rögtön egész valóságában és mez-
telenségében felfogni. — Midőn az ember nemesebb érzéseit
sulyos leverő fájdalom lepi meg — a leghiggadtabb és ko-
molyabb elmét is az elfogultság 's kábaság fátyola fedezi, 's
a földi, emberi gyarlóságon túl emelkedett lángész — szá-
nyaszergetten törpül el! — Féliszázados ünnepély meg-
ülésére csak pár boldogabb hó előtt kiküldött választmányun-
kat — a dicsőült áldott tetemeinek ellakaritási gyászünne-
pére küldök ki, — hogy azon fájdalmat, melyet csak érezni,
de kifejezni nem tudunk, 's mely az egész ország, egy jö-
vendő nemzedék, 's a történetírás irigylendő magasztos fel-
adata, ezen búst tisztelgessel tanuítsa. —

BUDAPESTI HIRHARANG. A szegények gyámolítására
sok történik fővárosunkban, 's hogy mind ez nem idézheti
elő a kívánt sikert, csak annak tulajdonítandó, miszerint mi
magyarok, hiven ragaszkodva ősi szokásinkhoz, mindig csak
akkor iparkodunk uszni tanulni, midőn már nyakunkat szo-
rongatják a hullámok. Illy nagy városban mindig nagy gond-
nak kellene arra lenni, hogy a dologtalan csavargók száma
rendkívül meg ne szaporodjék, 's illy rendszabály már ma-
ga is gyéritené a szükölködők számát. Egyébiránt igen dicsé-
retes, hogy a hatóság jelenleg jobbadán fizetett munka által
törekszik a szegényeket fölsegíteni, 's már is mintegy hatszáz
embert esatornaásra alkalmaztat, így legalább a henyés-
ség kíséretében járó bűnök elmaradnak. Ezenkül dolgozni
nem bírök közt kenyér 's más élelmiszerek is osztogattnak.
Ez utóbbi jótékonyág alól mindazáltal a szolgálat nélküli ese-
lédek kizáratvák, mit nem hagyhatunk egészen helyben, mert
valamennyi eseléd nem lehet mindig szolgálatban, 's így a ki-
maradtakat éhezésre vagy lopásra nem lehet kényszeríteni;
vagy dolgoztatni, vagy lakhelyeikre kellene őket visszaszál-
lítottatni, vagy legalább a tudakozó intézet gyámolítatná
őket előlegezéskepen azon huszasokból, miket tőlök alkal-
mazás esetén fölcszédni szokott. Mondhatjuk, hogy ezen in-
tézet czélszerűtlenül rendezett eljárása nemcsak megdrágítá
a cselédeket, hanem egyszersmind ezek sorsát még nyomasz-
tobbá tette, 's e mellett a közbátorságot sem mozdította elő.
— Mult csütörtökön sajtószertű jelenet tanui voltak so-
kan, két tagja az állatkínzás elleni egyletnek ugyanis
bérkocsiba lépven, gyorsan a városrődbe kívántak vitetni,
csupán séta kedvéért, 's meg sem gondolva, hogy a sze-
renciaellen lovak ebben semmi gyönyörűséget nem találhat-
nak; a bérkocsis ellenben bebizonyítá, hogy még benne is
lakik emberszeretetet, bármint korholják is őket némelyek, 's
egész alázatossággal szóla lovaihoz: „Téns ló ur és nagy-
ságos loasszonyság (mert most a mammutól kezdve egészen
a patkányonig mind nagyságos), kérem legyenek szivesek a
városrődig baktatni, és méltóztassanak nekem előre is
megbocsátani, ha azon szomorú kénytelenségbe jövök, hogy
önöket útömök kellend; vizgatalásul gondolják meg kegye-
sen, hogy az embereket is szabad útni és munkával tulter-

helni, 's e mellett koplaltatni, a nélkül, hogy ez ellen valaki
egyesületet alkotna.“ A lovak felelete még nem jutott köztü-
domásra. — E napokban egy szegény asszonynak három
egészséges gyermeke szült, kezei azonban nem szaporodtak
meg, és így méltán ajánlhatni őt azok figyelmébe, kiknek
kéz nélküli szaporodik vagyunk, gyermekek pedig nincs. —
Egy pesti pék háromszáz kenyeret ajándékozott a szegé-
nyeknek, 's másnap mégsem voltak zsemlyei kicsinyebbek.
Ez aztán dicséretes. Mondják, hogy a többi pékek illendően
csodálják ezen „utánozhatlan“ érdemes társukat. — Nemrég
egy gyermek született, kinek három szeme volt, de csakha-
mar születése után meghalt, a mi igen természetes, mert a
ki annyit lát, az a mostani világban bizony nem boldogulhat.
— Bajza „Világtörténet“ — ének Gik füzeté most jelent meg, 's
a rómaiak történetét folytatja. — Kolmár Józseftől „Nők
gyermek“ című munka van sajtó alatt, melyre Pesten Emich,
Debreczenben Csáthy, Pozsonyban Wigand könyvtárosok
előfizetést fogadtak el. A divatlapokban megjelent mutatvá-
nyok kedvezőleg szólnak szerző mellett. — A nemzeti szín-
ház folyvást fűtetett, mivel azonban a közönség ezt egyál-
talában nem akarta hinni, tehát legújában ismét a játékszíni
czédulákon is fűtetik, 's már most minden néző nyugottan
gombolja ki kabátját és teszi le nagykedvűjét. Csak a módját
kell tudni! — A legutóbbi tizenöt nap alatt egyetlen idegen
művész sem adott Budapesten nyilvános hangversenyt; az
egészségi állapot kissé javulóban van, ámbár az idő gyors
változása épen nem kedvező. — Hire van, hogy több nő
ugyanesak szidni kezdi férjét, ha sokáig marad a Körben,
ámbár eddig ebben semmi feddésre méltót nem talált; e nagy
változás okát abban mondják rejteni, hogy a két „Kör“ ez
éven alkalmasint nem fog táncvizigalmat tartani. Egyébiránt
a két Kör most csakugyan komolyan egyesülni akar, 's azon
kisebbség, mely ezen egyesülést kívánatosnak nem tartja,
új társulatot alakítani készül, mellynek neve még nem tudá-
tik. — A hivatalos közlöny szerint ezentul sok színész nem
fog többé jutalomjátékot kapni; helyes, jutalom csak érdem
után járhat. — E napokban egy kolduló asszonyt kenyérral
kínáltak, de ő ezt visszautasítá és levelet kért; barnát, vagy
fehéret, azt nem tudjuk, 's midőn dolgozóházzal fenyegeték,
azonnal futásnak eredt, ámbár azelőtt igen elesett betegnek
tette magát. Hihetőleg lopás végett nézte magát körül. —
Beszélük, hogy egy magyar író kiraboltak, 's ez meglehet,
de ha csak azt lopták el tőle, mit irodalom mezején szerze
magának, ugy sajnáljuk a — zsványokat, mert minden-
estre kár volt magokat farszantniok. — Bizonyos szerkesz-
tőhöz egy bizonytalan művésznek követet küldte, azon meg-
bizással, mikép ő, a bizonytalan művész, erősen fölfo-
gadja, hogy a kérés szerkesztő lapjára soha többé elő-
zenni nem fog, mivel azonban most, tapasztalván, hogy a
gáncsolódások fogynak, ismét szeretné azon lapot bírni, és
adott szavánál fogva mégsem előzethet rá, tehát ingyen kéri
azt magának megküldeni; igérvén azonban, hogy ő is vi-
szont valami hasonlóértkü ajándékkal fog a szerkesztőnek
kärpótlásul kedveskedni. A szerkesztő mindazáltal igen tudja
a jelenkor elveit méltányolni, 's egész tisztelettel azt vála-
szolá, hogy ő lapjaival csak készpénzért szolgálhat. —

KIMUTATÁSA azon adakozásoknak, mellyek a váci sü-
ketn é m á k i n t é z e t e részére 1846ik évi július 1jétől decem-
ber utolsó napjáig a kir. közalapítványi pénztárak főtisztviségébe
befolytak: Dreyhan András esperes és krassói plebános hagyó-
mánya 2 ft p. Pajer László győri kanonok hagy. 50 ft p. Henn
Janos gálszécsi plebános hagy. 464 ft 38 1/4 kr. v. Polgár Ferencz
esapadi plebános hagy. 10 ft p. Vurda Antal sz. márgitai plebános
hagy. 5 ft p. Seeler Ferdinand a kassai es. kir. sorsjatek ellen-
őrenek adománya 1 ft p. Balla József a váci káptalan helyettesi
hivatal iktatójának adománya 5 ft p. Egy névtelen jötevé adomá-
nya 10 ft p. A tisztánneni hely. hitv. egyház-kerület adománya
28 ft 40 kr p. Prauner Gábor nyugalmazott tatabi tisztartó ado-
mánya 20 ft p. Krizságy János laksonyi plebános adománya 1 ft
v. Tiszántúli hely. hitv. egyház-kerület adománya 26 ft 49 kr p.
Smajda János barnai plebános hagyom. 4 ft p. Herman Zsófia 's
más egyének hagy. 4 ft 48 kr p. Biró Mihály tiszta-beői plebános
hagy. 5 ft p. Bodó Mihály szatmári kanonok hagy. 20 ft p. Grauer
Jónás szatmári kanonok hagy. 100 ft p. Temesváry Miklós szat-
mári kanonok hagy. 10 ft p. Szepes-egyházmegyei több lelkesz
hagy. 29 ft p. Petrovics Klára adom. 10 ft p. A váci káptalan
helyettesi hivatal adom. 1 ft p. Összesen 465 ft 38 1/4 kr. v. és
345 ft 17 kr p. p. A kir. közalapítványi pénztárak főtisztviségé
által. Budán, 1846ik évi jan. 2. — Mandlik Leopold, főtiszt.
Memlaur János, ellenőr.

AUSZTRIA.

Az Allg. Zgnak azt írják Bécsből, hogy legfensőbb pa-
rancsolatra a birodalom valamennyi (örökös) tartományaimak
számára tized- és robotvátsági törvényjavaslat dolgoztatott
ki. A bajor lap már a patens fővonásait is közli.

KÜLFÖLD.

SPANYOLORSZÁG. A királyné dec. 31kén az ország-
gyűlést személyesen nyitotta meg. A trónbeszéd szokott be-
vezetése után, hogy ő felsége a rendek maga körül látásán
örvend, a házasságok illy szavakkal érintettek: „Unokabál-
tyammal don Francisco d' Assis Maria de Bourbon infanssal,
mint arról az utolsó cortesnek jelentést tevők, házasságra
léptem. Remélem, az ég meg fogja áldani e házasságot, 's önk
velem együtt imádkozni fognak e végett a mindenhatóhoz.
Szeretett öcsém férjhezmenése szinte megtörtént, ugy mint a
cortesnek tudtára adatott.“ A külső viszonyokra vonatkozó
pont így hangzik: „Az idegen hatalmasságok iránti viszo-
nyokban semmi nevezetes változás nem történt.“ A belsend,
a nemzetek legelső szüksége, minden ellenséges kísérletek
daczára, erősödik. Isabella reméli, hogy minden törvényes

véleménykülönbségek egyesülése az intézetek tág mezején,
az ellenséges pártokat megfosztandja támaszától, 's az al-
kormányos kormányt erősítvén a korábbi szerencsétlenségek
minden nyomait eltörlendi. „E fontos czélt elérendő, mond
tovább, mindazoknak, kik az országos nyugtalanságok-
ban érdekelve voltak, olly terjedelmes közbocsánatot
adék, a mint Spanyolország java megengedé; az ország
javát fogom tekintetbe venni akkor is, midőn e közbocsá-
nathab azokat is beléfoglalandom, kik abból eddig fontos okok
miatt még kirekesztve maradtak.“ Az ország belállapotáról
azt mondja a trónbeszéd, hogy a jóllét gyarapodott; az igaz-
gatás különféle ágai nagy reformokon és javításokon estek
át; a közszolgálatba rend, a hadseregnek takarékoság hoz-
zatott be, a nélkül hogy „a nemzet ezen érdekes részének“
igazságos jogai legkevésbé rövidsége szenvedtek volna; a
száraz és tengeri seregek fegyelme példás; minden hadtes-
ületek hűsége biztosíték, hogy az őrizések alá bocsátott
szent javak tökéletesen veszélymentesek. A tengerészetről
azt jegyzi meg a királyné, hogy szükségei több évek óta
most először fűdözvők, 's a kereskedési tengerészet örven-
detesen halad előre; a pénzügyekről pedig: „A jövedelem
növekedik, 's remélhető, hogy még tetemesen gyarapuland,
ha a tarifa szándékolt változtatásai megtörténtek. Az adózási
rendszer is megjavították; főhibái nem sokára el fognak
tűnni; legnagyobb gond van arra, hogy a statusterhek egyen-
lően osztassanak el. Kormányom elő fogja az 1847iki bevé-
teli és kiadási budget-t terjeszteni. Látni fogják abból, mi-
nyő megtakarításokat volt lehetséges tenni. Sajnálom, hogy a
korábbi nyugtalanságok, sőt magok a reformok, mellyeknek
később bizonyára jó eredményök lesz, nem engedék, mind-
azon alábbszállításokat, mellyeket kívántam volna, megtenni.
Lehetlen volt kormányomnak, bár arra felhatalmaztam, a
statusadósságot szabályozni. Élénken ohajtván azonban, a
bel és kül statushitelezők méltó igényeinek eleget tenni, elő
fogom önknek e végre a legczélszerűbb rendszabályokat
terjesztetni. Az 1845ikei június 9ikei törvény értelme szerint
utak építésére 200 millió real (20 millió pft) kölcsön vétetett
fel. Már több helyen kezdetek meg a munkálatok, a kor-
mányom által tervezett terjedelmes közlekedési tervet lassan-
kint megtestesítendők. A budget-n kívül még más, az or-
szág java által megkívánt rendszabályok is terjesztendnek
előbök. Az egyház és papság határozott és illő dotatiója sür-
getően szükséges. Kormányom e fontos tárgyról nem sokára
törvényjavaslatot indítványozand.“ Ezeket kívül még más
apróbb törvényjavaslatok előterjesztése, ezek közt egy a
sajtót illető, ígértetik.

Dec. 30ai k. rendelet által Viluma marques a senatus el-
nökévé nevezetett ki. Olozaga Franciaországából az uti le-
vél megtagadása daczára is megjött Spanyolországba, de
ott elfogatván a kormány Pampelonában tartja őt, míg a
cortes követté választásának érvényessége iránt nem határoz.

PORTUGALIA. Azon hír, hogy Saldanha marsall a Bom-
fim tábornok vezérlete alatt állott lázadókon Torres-Vedras
mellett dec. 22kén győzedelmeskedett, teljesen valósult. A
harcz hét óra hosszáig tartott, mindakét oldalon vitüzül és
elkeseredéssel harczoltak. A királyné seregei közül 200 em-
ber maradt a csatatéren, ezek közt 25 tiszt. A lázadók vesze-
tesége nem volt illy nagy; legfőbbet szenvedett a coimbrai
diákok csapatja. A guerillák nagyobb elszántságot mutattak,
mint a rendes seregek, 's több ízben került velök kardra és
gyilokra a dolog. Mindjárt a csata kezdetén a hatodik gya-
log-czred Bomfimtől Saldanhához szökött át, tisztjei azonban
Bomfim részén maradtak, ki este felé, miután visszavert har-
czosai Torres-Vedras utczái és házaiban siker nélkül védel-
meztek magokat, tisztjeivel a régi, még sírok által épített
fellegvárba vonult, mellyet azonban megvédni nem lehetett.
Dec. 23kán reggel tehát, 1460d magával, megadta magát. A
foglyok Diana portugali fregatrá vitettek. Mousinho Albu-
querque, volt tenger- és gyarmatügyminister Palmella cabi-
nelében, mellébe kapott lövést, megmentésére azonban még
remény volt. Das Antas gróf, ki Saldanha csapatját nyomban
követé 's őt két tűz közé akarta szorítani, elkészt, 's dec.
22kén este négy leguányira volt a csatatérről; itt értesülvén
a csata bal kimenetéről, Santarem felé vonult vissza. — Opor-
tóból dec. 31eig azt írják, hogy e város védelmére 6000 ember
áll készen, ezek közt azonban 2000 rendes katona van, kik-
ben nem bíznak. A forradalmi junta folyvást bocságot ki
rendeleteket és oszt hivatalokat. Cazaal báró, ki Oportot
ostromolni akarta, szándékával felhagyván a városról vissza-
vonult. A torres-vedrasi foglyok közt a Diarióban Bomfim
és Albuquerque kívül Celestino tábornok, Aviller gróf, és
számos guerillavezető, ezek közt a franciaia Lauret, említ-
tetnek. A fővárosban erősen hitték (és remélték), hogy a
forradalmiak fognak győzni, annál leverőbb volt a veszteség
benyomása. Parker admirál is ellenkező eredményt várt, 's
minden készületet megtett a királyi család megmentésére, ha
a forradalmiak a fővárosba győztesen nyomulnának. A torres-
vedrasi csatavesztés, ugy látszik, még nem lesz eldöntő ha-
tásu, 's a polgári háborúnak kimenetele még kétségnék van
alávetve.

SVÉCZIA és NORVÉGIA. Mindjárt kezdetben monda-
totta, hogy a franciaia cabinet Svéczia kormányát is felszó-
lította közös tiltakozásra Krakó bekebelezése ellen. Legújában
a tiltakozást Svéczia külön tette meg részéről bécsi, ber-
lini és pétervári követéhez küldött és az idegen kormányok-
kal közlendő sürgöny alakjában, mellyben sajnálat fejeztetik
ki a kénytelenség iránt, mellyel fogva a hatalmasságok a
szerződéseket, mellyekre az europai statusrendszer alapul,
megsértették, és a remény, hogy e megsértés utolsó leend.

ÉSZAKAMERIKA. Washington, dec. 14. A congressus
meg van nyitva 's az egész Unio a washingtoni capitoliumra
és fejér házra szegezte szeméit. Az észak és dél, a kelet
és nyugot férfai összejöttek, a capitolium knján lo-

hogó csillagos zászló gyűjté őket egybe a népfelség székhelyének tágas termeiben. Az íróasztalok ujon festvők, a szőnyegek és a kópóládák ragyognak. A légisztitő csövek a legjobb rendben vannak, hogy a várt heves viták gőze kiszökthessék — szóval, minden megtétezt, hogy a nép képviselői mennél nagyobb kényelmet élvezzenek. F. hó 7-én déli 12 órakor a ház telve volt tagjaival. Maine 7, New-Hampshire (egyét még nem választván) 3, Vermont 4, Massachusetts 10, Rhode Island 2, Connecticut 4, New-York 34, New-Jersey 5, Pennsylvania 24, Delaware 1, Maryland 6, Virginia 15, Északi Carolina 9, Déli Carolina 7, Georgia 8, Alabama 7, Mississippi 3 (egy még nincs megválasztva), Louisiana 4, Ohio 21, Kentucky 10, Tennessee 11, Indiana 10, Missouri 5, Arkansas 5, Florida 1, Iowa 2, Wisconsin 1, Texas 2 képviselőt küldvén összes számuk 242, u. m. 143 demokrata, 76 whig, 3 natives. „Rendet kérek, uraim!” szólamlott fel John W. Davis, indianai követ, a ház elnöke, (speaker) midőn az óra tizenkettőt ütött a capitoliumon. És az urak, kik a viszontlátás örömei közt, baráti ölekezésekbe, ezerféle amerikai tudakolásokba, hogyan vannak a nők 'sat. merülve valának, padjaikra siettek és az elnökre szegtek szemeket. A ház megalakultnak nyilvánítottván két tag az unio-elnök üdvözlésére és erről értesítésére küldetett ki. Ezek fél óra mulva olly válaszszaal tértek vissza, hogy az elnök másnap beküldendi izenetét. Ezután indítványoztatott, hogy a helyek, mint tavall történt, sorsuzás által osztassanak el. Az öreg J. Q. Adams expressidensnek szivesen átengedték volna az első helyet, de néhány hét óta betegem fekszik, 's nem igen hiszik, hogy helyét valaha ismét elfoglalandja. Dec. Skán délben némelly csekély észrevétel után J. K. Walker a praesidens magántitoknoknok jelent meg a terem főajtájában, 's az ajtónálló kiál-

*) A congressus házában a kópóládák fontos butorok, a bagázás rut szokása miatt.

ta: „Az Egyesült statusok elnökének izenete!” Walker belépett, meghajolt a gyűlés előtt, 's mondá: „Elnök ur, az Egyesült statusok elnöke megbízott, hogy a háznak az írott izenetet átadjam.” Mialatt a várva várt oklevél a speakernek átadott és ő azt az asztalra letette, minden oldalról hangzék már: „Halljuk, mit mond a háborúról! Olvassa, olvassa, mi az újság!” A ház titoknoknok feltörte a pecsétet és az írományt gyorsan állapozta, hogy az olvasást hosszúságához alkalmazza, e közben egy köteg nyomtatott és a sajtóól épen elhagyott izenetek hozattak be és tétettek a titoknok asztalára. Mindenki felugrott helyéről és egy példányért sietett. A speaker harangja esendet és rendet parancsolva megcsendült. Az urak engedelmesskedtek, 's a titoknok olvasá a hosszú oklevelet. — A senatusban csendesebb, komolyabb és ünnepeyesebb volt a dolgok folyamata; az ősz fejkéből már kipezsgett az ifjusági tűz. Minden statusból kettenkint küldendő senatorok közül 4 ten voltak egybegyűlve. Ott volt Allen a magas férfiú, mint a megboldogult Jackson volt; Benton, az oraculum; a tiszteletes papi arczu Bagby; a saskentetű Calhoun; Cameron, az 1842ki védő tarifa embere, Casz, Franklin Benjamin új kiadása; Chalmers, esinosan felcziczomázott emberke; Cillely, a viharos vén tengerész; Davis, az utolsó szó embere, ki a mult congressus berekesztésekor hosszú beszédével az elnököt 2 millió dollárt szónokolt el; Dickinson, Webster új tusákra készen áll ellene; Dix, senki ellensége, 's a legjobbakkhoz hasonló; Evans, a számok és pénzügyek embere; Webster, mint terhes felhő, olly sötét; az ezüstszin-haju Ashley; és az őszbecsavarodott Dallas, a senatus elnöke és alpraesidens. Ezen egymástól elűtő férfiak dúsak észben, kemény munkához, komoly tanulmányokhoz szokvák, a legisztitáb hazafuságtól lelkesítvők. Három tanácsnok ment Polk elnököt üdvözleni; hasonló válaszszaal tértek vissza, mint a képviselők házában küldöttsége. Másnap a senatus is várta az izenetet. Híre támadt, hogy a congressus néhány

tagjai a praesidentst pörbe idéztetni szándékoznak, mivel a congressus engedelmé nélkül Californiában és Uj-Mexikóban már olly igazgatást hozott be, mintha e tartományok már az Unioba kebelesítve volnának. Dallas, talán hogy a praesidentst és izenetét isten óalmába ajánlja, papért küldött, ki az ülést rövid imával nyitotta meg, mi úgy történik mindennap, de tegnap elmulasztott. Az izenet felolvasása teljes két óráig tartott, 's folytonosan lekötve tartotta a senatorok figyelmét. A senatus néhány napra elhalasztotta üléseit, hogy a parlamentar csata meetingekben készíttessék elő. Ez kemény és viharos gyűlés leend, azonban a praesidens és cabineté fegyverben állnak. Benton a mexikoi háboruval, Calhoun az új tarifával meg vannak elégedve, 's ha a praesidensnek e két democraticus vetélytárs kibékítése sikerül, úgy velök minden viharral daczoló hármás szövetséget képezend.

Ujyorki dec. 16ig terjedő lapok szerint a képviselőházban a mexikoi háboru miatti megtámadások már elkezdődtek. — A senatus szavazatát adá egy törvényjavaslatra, mely szerint minden önkintes, ha valóságos hadi szolgálatba lép, 100 hold földet nyer a statustól. — A háboru mezejéről azon fontos hír érkezett, hogy a mexikoiak Saltilloból is elvonultak, 's Taylor e várost és a San Luis de Potosi felé vezető utakat seregekkel rakta meg; úgy látszik, az amerikaiak itt már védőleg rendszerbe mentek át; ellenben az amerikai hajósereg már komolyan készült San Juan de Ulloát megtámadni, egyszermind Vera-Cruz megtámadására seregeket tenni partra.

Gr. Dessewffy Emil vezérlete mellett szerkeszti Szenvéy József.

(Szerkesztőség szálás utca Horváth-ház 540d. sz. a. 1. em.)

Hivatalos tudósítások.

- (40) Birói árverés. Váltótörvényszéki végzés következtében f. hó 19dik napján d. u. 3 órakor a kecskeméti-utczában 510. sz. a. házi-butorok és ruha darabok fognak bíróság árvereztetni. Pest januar 13kán 1847.
- (9) Birói árverés. Abony városában, bíróság lefoglalt 30 holdból álló nemesi föld-birtok, 1847dik évi martius 29kén tartandó árverés utján el fog adatni. — Költ. M. Kátán december 20kán 1846. Batta József végrehajtó szolgabíró.

Az első
sorsuzás alá jutandó 's **Perissutti G. M.** cs. kir. szab. nagykereskedőház által
biztosított és vezetett
nagy jószág-, arany- és ezüst-lotteria.
Hogy a' közönségesen kimondott kívánat teljesíttessék: e' lotterianak **mindkét** huzása
gyorsan egymásután
már
1847-ik évi martius 6- és 8-án
megmásolhatlanul elővétetik és bevégeztetik.

E' nagy sorsjáték magában foglal szokatlan nevezetes mennyiségű
32,500 nyerőszámokat, összes **533,000** váltó forintot
értékben **csupán készpénzben,**
melly el van osztva **30** nagy nyerőszámokra, ugymint:

1 nyerőszám	200,000 v. ft.	1 nyerőszám	1800 v. ft.	1 nyerőszám	1100 v. ft.
1 „	25,000 „	1 „	1500 „	1 „	1000 „
1 „	15,000 „	1 „	1500 „	1 „	1000 „
1 „	10,000 „	1 „	1500 „	1 „	1000 „
1 „	5000 „	1 „	1400 „	1 „	1000 „
1 „	4000 „	1 „	1400 „	1 „	1000 „
1 „	3000 „	1 „	1300 „	1 „	1000 „
1 „	2500 „	1 „	1200 „	1 „	1000 „
1 „	2000 „	1 „	1200 „	1 „	1000 „
1 „	2000 „	1 „	1100 „	1 „	1000 „

és **32,470** melléknyerőszámokra,
mellyek **500—300—200—125—118—117—100** 'stb. v. ftokból állanak.
Egy sorsjegy ára **4 ft** pengőben. E' lotterianak bővebb tartalma a' játékterven olvasható.
Bécs, november 23-án 1846.

Perissutti G. M.
cs. kir. szab. nagykereskedő.
E' lotteriahöz sorsjegyek kaphatók Pesten **Lueff M.** illatszerekkereskedésében
Kristóf-téren, és több más hiteles kereskedésekben.
Tulajdonos Borsos Márton — Nyomatja Landerer és Heckenast Pesten.

(14) **Előfizetési jelentés** (1)
Merényi Lipót hítes orvos és k. egyetemi helyettes nyelv-tanárának f. évi február hónap derekán sajtót elhagyandó illy című munkájára:

„Olasz nyelvtan példákban.”
E' munka tartalma: 200 magyar és olasz fordítási gyakorlat; magyar szójárások és példabeszédek olaszul magyarázva; levelek; olasz költemények; és végül: Vörösmarty Mih. első rangu kölönknek „Szózat”-ja olasz versekben.
Előfizetheti Eggenbergernél 36 p. krral; bolti ára magasabb lesz.

(35) **Eladó lovak.** (2, 3)
Két meklenburgi pej kocsi-ló szabad kézből eladó. A' közelebbi szentér „két török”-höz czimzett házban isó emel. a' lépcsőn balra megtudható.

(34) **Magyar áti bor.** (2, 3)
Aloirt nagykereskedésében a' legjobb minőségű valódi ó magyar áti borok tíz akósnyi hordókban a' legjutányosb áron kaphatók
Löwy B. G.
3 korona-utca 102. sz. a.

(24) **Figyelmeztetés.** (3, 3)
Ezennel minden rangon levő t. cz. urakkal tudatni kívántam, hogy a' cs. k. 3dik vadász csapatba mint hadnagy szolgáló Kálmán fiam, már Bécsben azon ürügy alatt, hogy reá nagy örökösödés vár, sok ki nem fizetett adósságot hagyott; — melynek következtésébe, ne hogy valami hitelezője javai megcsokkíttassanak, ezennel mindenkit figyelmeztetni köteleességemnek tartom; — a' visszafizetésre senki számat nem tarthatván.
Földváryné Baldácsi bárónő Francisca.

(980) **Hirdetmény.** (8, 0)
A' város erdejében Hermina mezején levő kerti-házamban november 1-től kezdve, több ezer darab hideg- és meleg üvegházi növények u. m. rhododendronok, indiai azaleák, malaleucónok, erriecnek 'stb. továbbá: cameliák, virágok és bokrétaák a' legjutányosb szabott árákért eladtni fognak; ugyszintő a' télen át virágasztalok is fognak rendeztetni, hová a' t. cz. uraságok és virágkedvelők ezennel üsztelettel meghívattak. — Ugyanott 24,000 darab két és három-éves eperfa eladandó.
Bartl János.

Haszonbérlo kerestetik.
A' Tisza mellett egy nagyobb kiterjedésű nemesi birtok, hat vagy tíz évre egynek — vagy kisebb részletekben többeknek minden gazdasági épületeivel, haszonbérbe adatik. — Értekezhetni iránta Jablonszky István ügyvédnél Gyöngyösön. (25) (2, 3)

(22) **Meghívás.** (3, 3)
A' Heves megyei takarékpénztár részéről folyó évi Boldogasszony hava 31dik napján, délelőtti 10 órakor Eger városában a' megye nagy termében tartandó közgyűlésre a' t. cz. részvényesek az alapszabályok 26dik §-a értelmében meghívattak.